

Oktoober 28

Kuuli

Taalmise raamat.

Kuues jaos

kirja pannud

A. Grenzhein,
seminari toolnt. Tartus.

I. jagu.

Tartus.

Schnakenburg'i trüki ja kulu.

1878.

OKNOOK

Kooli

Laulmise raamat.

kuues jaos kirja pannud

A. Grenzlein,

feminari koolm. Tartus.

I. jagu.

Rõõmu tunnil,
Leina sunnil --
Jlta kõlab lauluke.
Lauldes kumas meile koitu,
Lauldes läikis lõune loitu,
Lauldes hual lahkume.

Fr. B. Kreutzwaldinim.
Eesti NSV Riiklik
Raamatukogu

Tartus.

NG1337

Schnakenburgi trüf ja kulu.

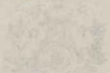
1878.

KrN $\frac{21A}{\text{Grenz}}$

1878

1878

1878

Zensuri poolest lubatud. — Tallinnas, 27. Januaril 1878.

1878

1878

1878

1878

1878

1878

1878

1878

1878

1878

1878

1878

1878

1878

Gesõne.

Meie kooli tööle pandakse kitsamaid ja kindlamaid piire. Laulmiseks antakse palju vähem aega kui enne. Sellepärast peab koolmeister laulmist võimalikult osavaste juhutama, mudu hakkab laulmine rahwa seas kaduma.

Kuda wiisi peab koolmeister laulmist õpetama, et see kaunist wiija kannaks? Selle küsimuse pääle kostawad tublid koolmeistred ja laste kaswatajad nii mitmet wiisi, et kohase kostuse leidmine sugugi kerge ei ole. Pääle selle on meie koolid nii mitme sugused, et täieste wõimata on üht laula raamatut kofku sääda, mis kõikidele kõlblik ja kohane oleks. Siisgi wõikfiwad siin määratud ja märgitud teed suurem osa ammeti wendi kasuga läia. Kes ühe aastaga üht raamatukest läbi ei jõua laulda, laulgu muist järgmisel aastal; kellel üks kassin on, wõtku järgmine raamat käfile. Aga ikka peab kergemast rassemale, alt ülespoole mindama, kui ka iga trepi laua laius ja kõrgus mitte kuld tolli pulgaga mõõdetud ei ole.

Meie kooli õppijad ei wõi mitmesuguste puuduste pärast mitte nii osawateks lauljateks saada, et nad iga tundmata wiisi noodi järele ära laulwad; aga nii kaugele peakfiwad nad kül jõudma, et nad ununud laulusid noodist uueste meelde tuletada ja kergemaid uusi wiise õppida wõiwad. Sellepärast ja selle tarwis peawad lapsed nootidega tuttamaks saama.

Ses raamatus on laulude wahel **noodi õpetusest** nii sugused asjad lühidelt üles tähendatud, mis laps kätte peab õppima. Mudugi täada, et koolmeister seda tunnis enne õppimist neile selgeks teeb.

Et õpitan laul waewalises kätte-õppimises lastele mitte ristiks ei langeks ja see läbi oma ilu ja elu ei kaotaks, ja ta ometi häste lauldud saaks, selle tarwis lauletafje kohalisi **hääle-harjutusi**. Need hariwad häält ja kergitawad uue laulu kätte-saamist. Aga nad woiwad seda ainult siis, kui nad kõigiti häste lauldud saawad. Takt, rõhk, suu-hoidmine *ic.* peab selle juures wõimalikult jääduse järele olema; seda wõib ja peab siin nõutama ja kätte saadama; siis lähäb laulmine ladusaste. Mitte, kui palju ja misjugasid harjutusi, waid kuida wiisi neid lauletafje, on pää-asi.

Kirikulaulusid on selle raamatusse ainult tükki 10 üles wõetud. See arm pidi sellepärast nii wäike saama, et pea igas kihelkonnas isisugused kiriku laulud pruugitawad on. Kui palju ja misjugasid kiriku laulud iga aasta koolis õpitud peawad saama, seda määrab kohane kooli eestseisus.

Rahwalaulade kogu on suurem, **Kunst-wiisidega** ühte kokku tükki 140. Nende seas on Eesti, Soome, Saksa, Wene, Staaliala *ic.* rahwalaulusid.

Wiisidest ei ole niisuguse raamatu kokku jäädmise juures puudust; aga kus on kohased **õnnad**? Nii palju, kui ma meie laulikuteft ja luuletustest kätte olen wõinud saada, (ühes noodi raamatutega natuke pääle saja raamatu, raamatuteke ja lehe), olen selle tarwis läbi waatanud ja sündsaid salmikefti tänuga pruuginud. Easte laulusid on wäga wäha leida*). See puudus on ka sest näha, et ühe wiisi al igas raamatus isisugused õnnad seiswad, mis sugugi kiita ei ole. Kus ial wõimalik oli, jätsin ma hää meelega kord pruugitud õnnad wiisi juurde. Et õnade poolest ka ses raamatus mõned lestad ja lestad leida, ei taha ma salata. Kui rää-

*) Armastuse laule on hulga kampa olemas; ilusaid nende seas wäha. Peaks mõnel armjal armastuse lauljal tõiste inimeste wastu nii palju armu olema, et saja armja armastuse laulu pääle ühe ainja kauni laste laulu looks, siis wõiks ta julge olla, et see üks armu and enam armu äratafs, kaju saadaks ja tulu tooks kui need sada esimest. Kui räägitawa asja armastajad selle edendamiseks sündsaid laste salmikefti ja ilusaid wiisid sõbralikult minu kätte saadaksiwad, siis wõtaksin ma neid juure tänuga wastu ja pruugitsin parajal kohal pea.

gitaw põld rohkem wilja kannab, wõiwad need puudused edespidi parandatud saada.

Rahwa wiisid peaksiwad ka sündsja **rahwa sõnadega** lauletud saama, kuda see iga rahwa juures pruuk on. Meie juures on seda weel wäga wähä olemas. Saagu selle laulu koguga ses asjas weike hakatus tehtud.

Kõik need laulud on kuude raamatuse kofku pandud. Kolm esimest raamatusest on küla ja kolm wiimist kihelkonna koolide kohta arwatud.

„Mitte koolile, waid elule peab õpitama.“ Seda nõutakse õigusega; sellepärast peab koolis suuremal osal ühe, kasi nam kabe, arwaste kolme ja nelja häälega lauletama. Du wälga ilus, kui ühe häälega häste lauletakse.

Raamatuse ees otsas antud „säädused laulu õppijale“ on lastele parajal kohal seletades anda ja nende täitmine alati nõuda.

Mil ajal koolmeister laulu raamatu laste kätte annab ja raamatust laulma hakkab, seda peab ta lauljate jõuu järele ise ära arwama. Niisamuti on tal selle pääle waadata, et ta mängu riistaga wõi oma häälega nootidega tähendatud hääli lastele mitte kätte ei anna, kui nad neid ise oma nõuu ja jõuuga leida wõiwad.

Ma loodan, et koolmeister seda raamatusest pruukides neid nõudmisi täita jõuab, mis meie kooli säädus („Lehrpläne für die Livländischen Landschulen. 1874“) § 18 ja 44 nõuab.

Tõtake siis, laulukesed, lahke laste selka ja helisege koolis ja kodus, laanes ja lagedal!

Tartus, Juuli kuul 1877.

U. Grenzstein.

Säädused.

A. Paulu õpetajale.

- 1) Walwa selle üle, et lauljad oma säädusi peawad.
- 2) Ära lase pärast söömist tundi laks laulda.
- 3) Ära lase lapsi pärast laulmist ($\frac{1}{2}$ t.) juua, wõi külma toitu süüa.
- 4) Muretse puhta õhu eest laulmise toas.
- 5) Paulja olgu keha ja waimu poolest wagusel olekus.
- 6) Paula (mängi wiituliiga) võimalikult häste ette.
- 7) Muretse kindla takti eest (hakatuse ja lõpetuse noodid!).
- 8) Ära lase liig kõrgeste ega liig madalaste laulda.
- 9) Ära wäsitä lauljate häält ära, lase wahel pengid, ükšitud *ic.* laulda.
- 10) Kõhmad lauljad, kes puhast kokku = laulmist rikuwad, peawad päält kuulutama.
- 11) Käi wigaste häältega (hääle murdmine, kõha *ic.*) ette waatlikult ümber.
- 12) Tee lapsed nootidega tuttawaks, (anna: asi, asja nimi, kõhane märk, märgi nimi) et nad pärast kooli aega laulmisest ei lahkuks.
- 13) Sõna seletuses hakka laulu sõnast päälle.
- 14) Waata ette, et sa laulu sõnade seletamisega luule õrna õhku ära ei hirmuta.
- 15) Paula iga tunni hakatuses mõni minut (8—10 m.) hääle harjatusti; laulmise wahel õpeta noodi tundmist; laulmine on pää-asi.
- 16) Näita lapsele ta jõudu mööda, kuida laulu wiis kindlais säädustes heljub, misfugused kaunid mõtted laulu salmikestest elawad ja kuida wiis sõnadega kokku sünnib: siis kaswatad lapse mõistust.
- 17) Õpeta lapsele wiis ja sõnad pähä: siis harid ta meelespidamist.
- 18) Pane hääle kaisus kantud sõna mõnusad mõtted lastele eesmärgiks: siis kinnitad ta tahtmist ja pühendad ta püüdmist.
- 19) Paula ilusaid ja tulusaid waimulikku ja ilmlikku laulusid ilusaste ja sagedaste: siis kaunistad lapse südand.
- 20) Äita last, et ta lüolõbusa häälte ja käolena sõnade kaunist kokku sündimist nende elus ja olus mõtleja filmaga waatab: siis ära-
tud ta ilu-tundmist.

- 21) Tee lapsele waimu- ja wõimurikkad laulud, mis teda madalast mullamajakesest üle metsa ja mere, üle pilwe piire ja päikse kiire ülendawad, armsaks: siis elustad ja ilustad lapse mõtte sõudu ja jõudu.
- 22) Eoe ise wõrgaste muusika üle, piüüa sagedaste hääd muusikat kuulda, laula ise hoolega, katju ühe mängu riista (wiituli; flaweri, orel) üle wõimalikult peremeheks saada: kaswa muusikas seismata edasi.

B. Laulu õppijale.

- 1) Salad kõrwustiku. }
 2) Käed ripakile. }
 3) Slad tagasi, rind ette. } Seisa sirgeste.
 4) Pää parajaste püsti. }
 5) Ole wagusi. }
- 6) Suu mitte ümargune ○, waid parajaste ○, hambad kahe sõrme laiuseft lahti.
- 7) Suu peab pp kuni ff ühtewiisi muutmata lahti olema.
- 8) Pane keel õrnaste alumiste hammaste külgi ja hoia ta wagusi.
- 9) Tõmba parajal kohal (pause, wiisi jagude ja lausete wahel) tase-keste hinge.
- 10) Ära raiska lauldes hinge õhku.
- 11) Ütle sõnad wõimalikult selgeste wälja (fui mitte foi).
- 12) Ütle pää-järgud kindlama rõhuga kui kõrwalised (pikne pilgub pilwe piiril).
- 13) Pea laulu hääl täishääleliste pääl kiini ja mine umbhäälelistest ruttu üle.
- 14) Kahe-hääleliste juures pea esimese hääle pääl kiini ja mine teisest ruttu üle (wa aimu).
- 15) Hääl peab kõrgemasse minnes kõwemaks, madalamasse waodes mahedamaks, wähemaks minema.
- 16) Waike toon ei tohi mitte kitzamaks ja kõhnemaks minna.
- 17) Laula enamiste poole, arwaste täie häälega.
- 18) Laula puhtaSte, ilusa häälega (toon ei tohi parajast häälest mitte madalam ega kõrgem, hääl mitte kärijega ega kisedaja olla).
- 19) Ära rõhwa tooni lõpetust ega punktiga nooti.
- 20) Laula sagedaste.

21) See laule teinim - ja rõõmsalt laulud, mis teie meeldub muuta.
 22) See te võiksite muuta ära, kuid jagate kõik muusika laulud.
 23) See te võiksite muuta ära: laste muusika teinim.

I.

Sõnu kirjutatakse tähtedega ja arvudid nummertega, laulu häält tähendatakse nootidega.

a*) $\left(\frac{2}{4}\right)$

la la re. la la re.

b

Ei-gu, lin = nu lee = le = fe.

d

a a a re.

Un=na an=deks, lau = na = ta.

Noodid saavad viie kriipse varal kirjutatud.

Kriipsud. Vähes.

a

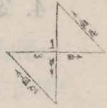
la la re.

b

Noodi õpetusest läbi võtta: täis noot, pool nooti, weerand nooti; täie noodi pääl loetakse 4, poole noodi pääl 2 ja weerand noodi pääl 1; pool pause, weerand pause; poole pause juures ollakse 2, weerand pause

*) Sga hääle harjutus on esiti aegamööda, pärast rutemine laulda.

juures üks lüüf wait; kõrgemad hääled kirjutatakse kõrgemasse, madalamad madalamasse kriipsude fisse ja walele; noodi (wiituli) wõti kinnitab ja ühendab wiis kriipsu joonestikuks. Takti lüüakse:

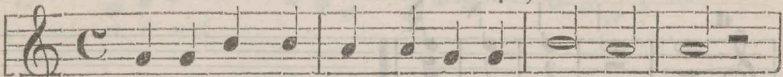

takti joon.

1. Käole.

Kergeste.

Seesti rahwa-wiis. (Mudrus.)
+*)

1. Ku = ku, ku = ku, kä = o = ke = ne, kuf = ku!

Ku = ku, ku = ku, kä = o = ke = ne, kuf = ku!

2. Helgi, hele linnukene, kuffu! helgi, hele linnukene kuffu!

3. Kufu kuiwa juwelesta, kuffu! kufu kuiwa juwelesta, kuffu!

4. Helgi helet heina aega, kuffu! helgi helet heina aega, kuffu!

Rahwa laul.

Tähenäus. Kui mõnes laulus midagi ette tuleb, mis noodi õpetuses weel seletamata on, (nagu siin $\frac{4}{4}$ takti märk \bullet), siis saab sel lastele laulu juures tuttavaks tehtud.

(Sga harjutus on la, a pääl ja noodi nimelega laulda).

Nootide nimed: g, a, h, c; astmed; mitmenda joone pääl on g? kus seisab h? kus c? a? \circ = wiitmise märk.

2. Kus on see maa?

Parajaste.

Seesti rahwa-wiis.

1. Kus on see maa, kus on see maa, see tae-wa S-sa maa?

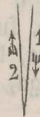
*) See märk + käseb hinge tõmmata.

2. See pole fiin, see pole fiin, see on sääl ülelvel,
3. Kus wagad kõik, kus wagad kõik, sääl Jsa pale ees
4. Tad teeniwad, tad teeniwad ja kiitust laulawad.

Rahwa suust.

Pää-rõhk on esimese, wähem kolmanda noodi pääl; tõine ja neljas noot on kergeste laulda. Täis, $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ ja $\frac{1}{16}$ nooti ja paused; mitu loetakse täie, mitu $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ noodi pääl?*) Mitu poolt nooti lähäb ühe täie noodi pääle? Mitu kahesjandikku on ühe poole

noodi kohta tarwis? ic. $\frac{2}{4}$ takt:

3. Käo teretamine.

Gesti rahwa-wiis (Zarwastus).

1. Kä-gu fu = kub kuu = se ot = saš: kul = fu!

kä-gu fu = kub kuu = se ot = saš: kaš = fe!

2. Tare läwel tamme otšaš, kuffu! tare läwel tamme otšaš, kuffu!
3. Tere, weike wellekene, kuffu! tere, weike wellekene, kuffu!
4. Puna põške poisikene, kuffu! puna põške poisikene, kuffu!
5. Ma toon sooja suwekeše, kuffu! ma toon sooja suwekeše, kuffu!

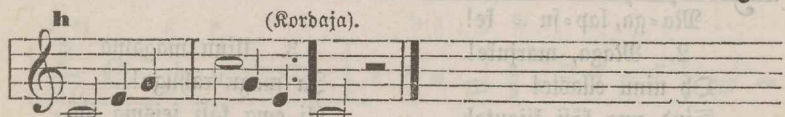
*) Siin on kitsa ruumi pärast sagebaste mitu küsimust kokku tõmmatud; koolis on nad ütsikult lastele ette panna.

6. Kibe kiini ajajese, kuffu! kibe kiini ajajese kuffu!

7. Toon sull' kauni kannise, kuffu! toon sull' kauni kannise, kuffu!

8. Lehtaw lehte lillise, kuffu! lehtaw lehte lillise, kuffu!

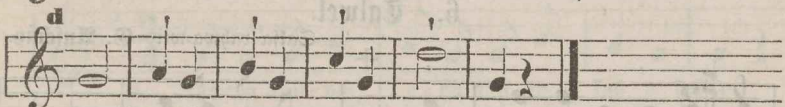
Rahwa laulu järele.

(Kordaja).

(Tooni redel saagu igas tunnis mõni kord läbi lauldud.) Abijoon c.

4. Mu elu Kristus ise.

$\frac{4}{4}$ takt: c, kaks neljendit takt: $\frac{2}{4}$; takti joon; mis sugused noodid on c taktis, mis sugused $\frac{2}{4}$ taktis rõhutatud?

5. **Enna lapse hälli juures.**

Saksa rahwa-wiis.

2. Maga, marjule!

Dh ninu ellaste!

Sind ema käsi kigutab

Ja ema käsi liigutab:

Maga, marjule!

3. Uinu magama

Ja magu rahuga!

Ei ema käsi seisma jää,

Ei ema filmad kiini lää:

Maga rahuga!

A. Piirikivi.

6. **Talwel.**

Saksa rahwa-wiis G. Anschütz.

tuul on külm ja wa = li, läi = nud su = we = fe.

2. Ellike nüüd magab 3. Ellike siis tärkab

Lume kätte al,

Mullast priekeste,

Kuni päike jagab

Pinnu hääl siis ärkab,

Soojust kõrgemal.

Hõiskab suvele.

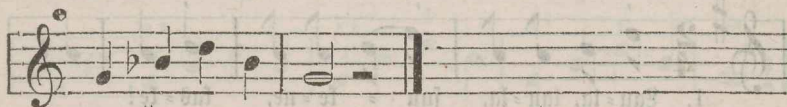
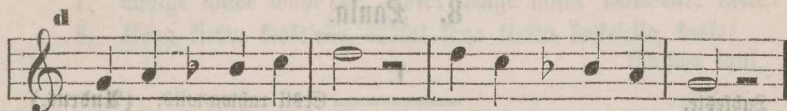
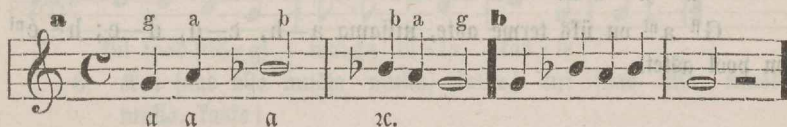
4. Külm ei kesta lüua,

Lali taganeb:

Päike teeb neil' hana, —

Suvi õilmitsleb.

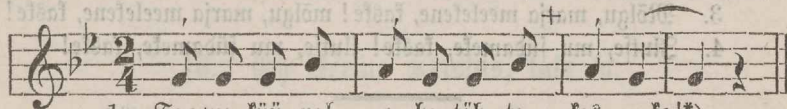
A. Viirikivi.

Rist (♯) teeb tooni pool astet, kõrgemaks ♭ (be)teeb ta pool astet madalamaks.

7. Eha täht.

(Eesti rahwa-wiis (Tähtu-rannas.)

1. Tae-wa küü = nal, e = ha täh = te, kas = fe!*)

*) „kaste“ on rahwa lauludes hõiskamise ja õhtamise sõna; tema asemel wõiks ka mõni muu sõna, naga näituseks siin „tähte“ lauletud saada.

2. Amariku selgem filma, kaste!
3. Waata pilwe lauge pilust, kaste!
4. Taewa kõrge kulmu alta, kaste!
5. Paultiku teeradabelle, kaste!
6. Kandlelööja käigi pääle, kaste!

Kalewipoe VIII. 1-6.

a

la la la r.

b g h a c etc.

a a a r.

G⁴ aⁿⁱ on üks terve aste, niijama a—h, c—d, d—e; h⁴ cⁿⁱ on pool astet.

8. Paula.

I.

Sahleste.

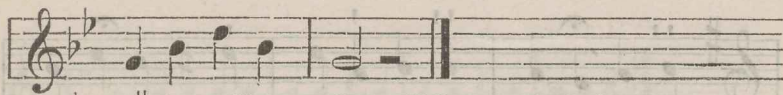
Geſti rahwa-wiis. (Audeus.)

1. Lau = la, lau = la, juu = ke = ne, kas = te!

lau = la, lau = la, juu = ke = ne, kas = te!

2. Liigu, linnu keelekene, kaste! liigu, linnu keelekene, kaste!
3. Mõlgu, marja meelekene, kaste! mõlgu, marja meelekene, kaste!
4. Slutse, mu südameke, kaste! ilutse, mu südameke, kaste!

(fis)

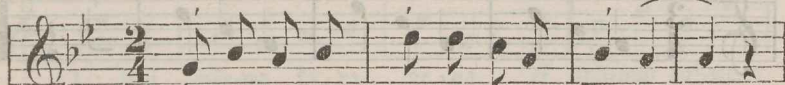

b ja # joonestiku ees otsas mõjub terve laula kohta.

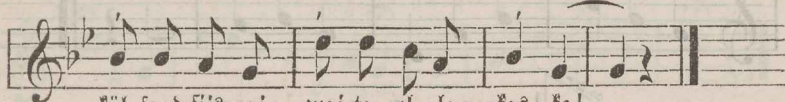
9. Laula.

II.

Õesti rahva-wiis (Aubrus).

5. Kõl saad siis = gi wai = ta ol = la, kas = ke!

kõl saad siis = gi wai = ta ol = la, kas = ke!

6. Kui saad alla musta mulla, kaske! kui saad alla musta mulla, kaske!
7. Walge laude wähe'elle, kaske! walge laude wähe'elle, kaske!
8. Kena kirstu keske'elle, kaske! kena kirstu keske'elle, kaske!

Rahwa laul.

Punkt paremal pool noodi kõrwal paneb noodile ta pikkusest poole juurde.

10. Oh Jeesus Kristus, tule sa.

$\frac{3}{4}$ takt:

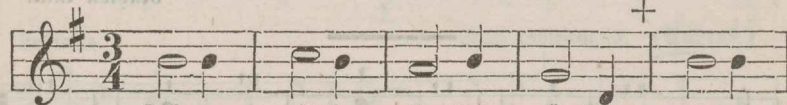

rõhk on esimese noodi pääl.

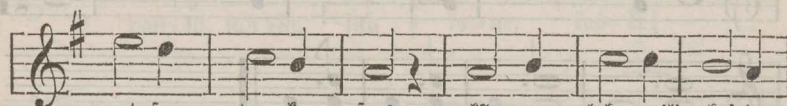
11. Päike.

Wene rahwa-wiis.

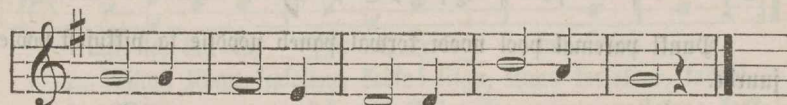
+

1. Kuld=ne päi=te tõu=jeb ii=les män-na

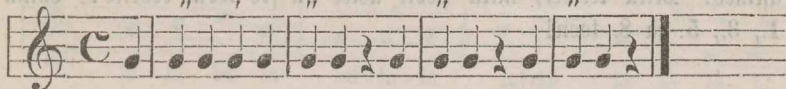
met=ja tu=ka jees, kõ=ne=leb meil' koi-du

jü=les hõ=be hiihg-was kas=te wees:

2. Sumal arm ja heldus, rahu, 3. Walgus peab wõitu saama
 Sumal walgus walguses, Pimedusest ilma pääl,
 Et ta suurus, kõrgus mahu Aeg saab õõ ja udu aama
 Ilma, kus on kurjus ees. Kõra igaweste tääl.

P. Liebus.

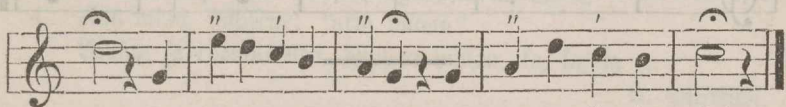
12. Kui päewa kära.

Parajaste.

Scholimus.

1. Kui päe-wa kä-ra ae-ga ei and-nud pal-we-

le, sis as-ta õh-tu õu-e ja waa-ta ü-le-ksel!

2. Waat', waguſi nad hiilgwad
Ja waatwad ülewelt,
Sind teretawad tähed
Kui Iſa filmad jäält.

5. See käſi, kes neid jäädis,
Et forda-mööda nad
Kõrg' taewa laotujel
Säält lendwad, piirawad :

3. Nii päewad, kuud, nii aastad
Neid nägid taewa teel,
Nii päewad, kuud, nii aastad
Neid näewad hiilgwad weel.

6. See kange käſi kaitseb
Ka mind mu elu teel,
See wägew käſi hoiab
Mu põrmu mullas weel.

4. Kuis annab see full' jõudu,
Kui ühes filmaga
Sa taewa tähte' poole
Wõid südand ülenda'!

7. Sest häälitseb mu süda,
Mind püüab waigista':
„Hing, kannata ja wota,
Sa pöörod kodu ka!“

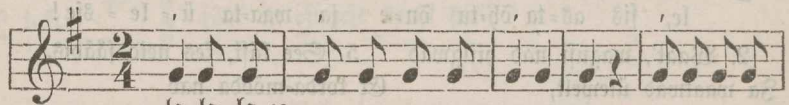
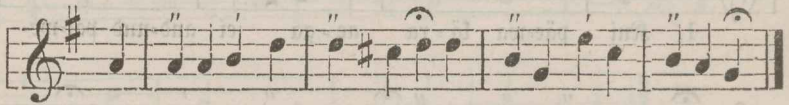
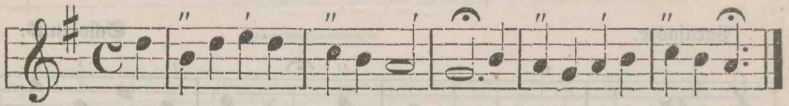
E. Koidula.

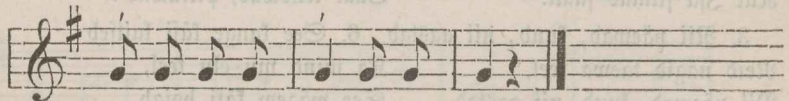
See toonide rida, c-c, kutsutakse tooni redeliks; c-d on üks terve aste, e-f on pool astet. Kus seiswad terwad, kus pooled

astmed? Mitu terwet, mitu poolt astet on ses tooni redelis? Laula
1., 3., 5. ja 8. tooni!

13. Oh wõitlejad, et käige pääle.

la la la re.

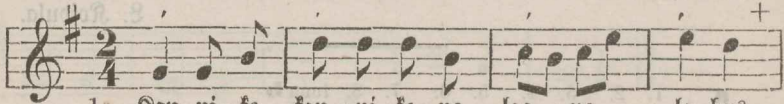

Nimeta järgmise laulu noodid nende nime ja pikkuse järele.

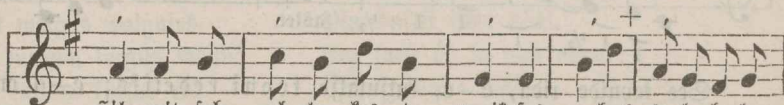
14. Kewadel metsas.

Röömsaste.

Soome rahwa-wiis.

1. Kan = ni = fe kan = ni = fe = ne laa = ne la = hus

öil = mit = seb el = la = kes = te wail = ses ra = hus, la la la la

la la la la la = la = la la = la la la la

la la la la la = la = la la.

2. Tasahest' tuulekene metsas puhub,
Lahkeste lainekene kallast uhub, la, la, la 2c.
3. Sõpiku häälekene lehtes liigub,
Rõõmjaste linnukene oksal liigub, la la, la, 2c.
4. Kas mina, kallikene! kurta püüan?
Laulan ja rõõmustelen, hüppan hüüan, la, la, la 2c.

M. Piirikivi,

a. Ra = hu. b. Ra = hu. d. Lau = la, lau = la, lin = nu = ke.

e. An = na an = deks, kan = na = ta. g. Kan = ni = ke, kas = wa.

h. Dit = se ja hal = jen = da, Gest = las = te maa.

15. Õhtu päike.

Rõõmsaste.

Nägeli.

1. Kuld-ne õh = tu päi = ke, i = lus o = led ja,

kui ja viim-se läi = ke saa-dad üle maa.

2. Krataid mu meeles
 Palve palava:
 Kuldses koidu keeles
 Siina tereta!

A. Piirikivi.

Lau = la, lau = la, lin = nu = ke.

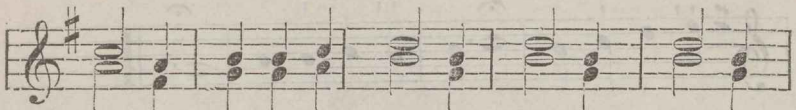
16. Õöpik.

Rõõmsaste

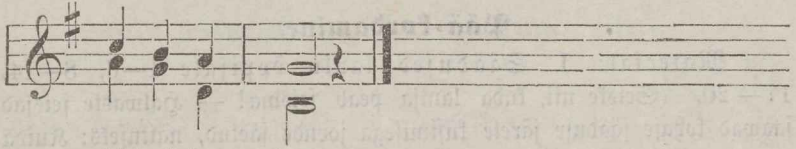
Rahva-viis. Austraas.

1. Õö = pik, õö = pik, lõ = hu = sam lind! Wõ = sa = de

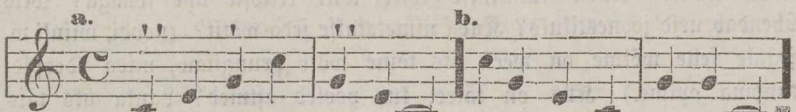
wi = luš, õil = me = te i = luš röö = mu, röö = mu

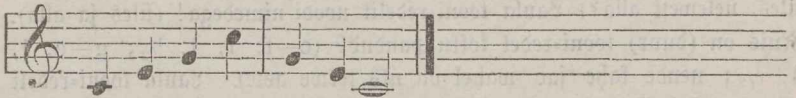
hüü = ab su rind.

2. Ööpik, ööpik, lõbusam lind! 3. Ööpik, ööpik, lõbusam lind!
 Ihu su meeles, Kui ma sind kuulen,
 Ihu su keeles: Uusti ma luulen:
 Ööpik, ööpik, röömusta mind! Kõrgest', kõrgest' kiidan ma sind!

M. Pirihiwi.

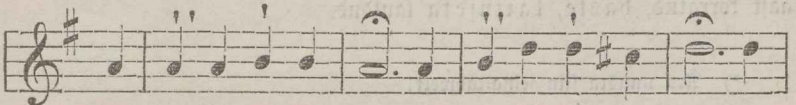
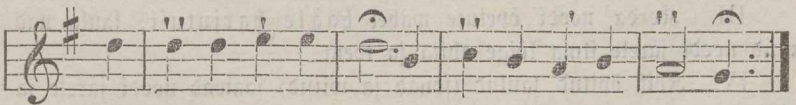

Kas = wa, kau = nis ka = se = te. Kas = wa, kau = nis c.

Roodi õpetuse kordamine.

17. Oh wõtkem Jumalat.

Pää-fordamine.

Material: I. Säädused laulu õppijale 1—6, 8—14, 17—20. (Geiske nii, kuda laulja peab seisma! — Salvaste seisjad saavad kohase sääduse järele küsimisega joonde säetud, näituseks: Kuida peavad laulja käed, jalad olema? etc. — Kuida peab laulja keel seisma? Säädus 8. Kus on laulus hinge tõmbamise koht? S. 9. etc. etc.)

II. Noodi õppetüs.*) Misga kirjutatakse sõnu, numbreid, laulu hääli? Mille varal saavad noodid kirjutatud? Noodid saavad viie kriipsu varal kirjutatud. Kus seisab esimene kriips? Kus viies? esimene wahe? neljas wahe? Kuis on iga kriipsu nimi? (e, g, h etc.) iga wahe nimi? Kuda kutsutakse kõiki viit kriipsu ühe sõnaga? Mis ühendab neid joonestikuks? Kuda nimetatakse seda mõtit? (noodi, viiuli w. Pääle jelle mõtme on veel üks tõine mõti pruugitam, mida edespidi tundma õpime.) Kus on täied, kus pooled astmed? Laula üks täis aste! (\underline{g} , \underline{a}). Laula pool astet! (\underline{h} , \underline{c}). Laula kaks täit astet kokku! (\underline{g} , \underline{h}). Mida nimetatakse tooni-redeliks? Mitu tooni on ühes tooni-redelis? Mitu wahet? Mitu terwet, poolt astet on (c-duur) tooni-redelis! Kus nad seisawad? Nimeta need astmed alt üles ja ülewest alla! Laula tooni redelit! Kuis on (c-duur) tooni-redeli nimed? (alt üles, ülewest alla?) Laula tooni-redelit noodi nimedega! (üles ja alla). Kuis on (duur) tooni-redel kokku pandud? (c-f: 1, 1, $\frac{1}{2}$; g-c: 1, 1, $\frac{1}{2}$; nende kabe jao wahel on üks terwe aste). Laula tooni-redeli esimene, kahetas toon: 1. ja 8. toon järgimööda! 1. ja 3., 1. ja 3. ja 5.! 1. ja 3. ja 5. ja 8.! 2c. (Sarnasel wiisil saagu läbei mõetud: Noodi pikkus, paused; takt: \mathbf{C} , $\frac{2}{4}$, $\frac{3}{4}$; rõhuga ja rõhuta noodid; \sharp ja \flat oma jäädustega, 2c. 2c.)

III. Korda noodi õpetuse wahel hääle harjutusi, laula nad nüüd noodi järele ilma kõige abita ja toeta.

IV. Kõik õpitud laulud (sõnad ja wiisid) saavad noodi järele ja pääst korratud, häste, laituseta lauldud.

*) Ära unusta siin seinatšewelt!

S i f u.

Laulu hakatus.	Laulu nimi.	Nr
Juba tulnud tali	Talwel	6
Kannike kaunike laane lahus	Kewadel metsas	14
Kägu kukub kuuse otsas	Käo teretamine	3
Kuku, kuku, kääkene	Käole	1
Kuldne päike tõuseb üles	Päike	11
Kuldne õhtu päike	Õhtu päike	15
Kui päewa kära	Kui päewa kära	12
Kus on see maa	Kus on see maa	2
Laula, laula, juukene	Laula	8, 9
Maga, lapsuke	Ena lapse hälli juures	5
Mu elu Kristus ise		4
Oh Jeesus Kristus, tule ja		10
Oh mõtlejad, et käige pääle		13
Oh mõitem Jumalat		17
Õõpif, õõpif, lõbusam lund	Õõpif	17
Taewa küünal eha tähte	Õha täht	7

Trüki-wead.

Loe: Ise-külg 2 ülewelt 15. rida: laulude; I. k. 3 ü. 12. r.: wäga; I. k. 4. ü. 13. r.: kuulatama, alt 1. r.: äratad; I. k. 6 ü. 7. r.: kriipsu; I. k. 7. a. 9. r.: see (mitte sel); I. k. 8 a. 7. r.: kukku (n. kaske); I. k. 10 ü. 7. r. uim, maga, 10. r.: marjuke; I. k. 11 ü. 2. r.: siis; I. k. 15 ü. 4. r.: astu, a. 4. r.: pöörab; I. k. 20 ü. 7. r.: õpetus, a. 8. r.: läbi. Laul Nr. 6 esimene noot tõises taktis peab neljandik, Nr. 12 kolmandas taktis kolmas noot \bar{c} (mitte \bar{h}) olema.

Schnakenburg'i kuluga Tartus on trükitud ja igas raamatu poes saada:

Eisen, Gesti, Liivi ja Kuura maa ajalugu. Muistsest ajast meie ajani. Hind 60 kop.

Körber, Kleine estnische Handgrammatik. Hind 50 kop.

Jürmann, Kodu-kool. Esimene raamat. Hind 25 kop.

— Kodu-kool. Teine raamat. Hind 25 kop.

Kooli-kaart. Liivi-, Gesti- ja Kuura-maa. Saksa-, eesti- ja läti-keeli. Hind 20 kop.

Kooli-seina-kaart. Liivi-, Gesti- ja Kuura-maa. Saksa-, Gesti- ja Läti-keeli. Vakeeritud ja rulli pandud. Hind 5 rubla 50 kop. Väinase riide pääl mapil sees. Hind 4 rubla 50 kop.

Hansen, Kooli-teadus. Hind 30 kop.

Kunder, Looduse õpetus. Koolmeistritele ja koolidele. Esimene raamat: Glajate riik, piltidega. Hind 80 kop.

Pärn, Mesilastest ning nende pidamisest. Hind 30 kop.

— Mõistlik majapidaja ja laste kasvataja. S. 50 kop.

Grenzstein, Saksa keele õpetaja Gesti kooli lastele. 1. kooli aasta. Hind 50 kop.

Schneider, Saksa keele õppimise juhatamine. Teine trük. Hind 25 kop.

Körber, Uus saksa keele õppimise-raamat marahvale. 1. jagu. Teine trük. Hind 30 kop.

Weike külwimees. Hind 40 kop.

Körber, Weike maakele sannaramat. Hind 90 kop.

Vene-Saksa-Gesti keeli kõneajud, nende keelte rutuseks kättesaamiseks. Hind 60 kop.

Piibli salmid Kattetikismusse õppetuse seletamiseks. Hind 12 kop.

Arakadunud poeg. Wiis jutlust Saksa keelest ümbertõlkitud. Hind 25 kop.

Tegapäine koddune Jummalatenistus. Hind 5 kop.

Kalewi poeg. Üks ennemuistene Gesti jut. Kahest kümnes laulus. Hind 1 rubla 20 kop.

Schnakenburg'i raamatupood,
Tartus ja Riias.